

МВО

м. КИЇВ - 54

Куда

вул; Чкалова, 52

кв. 38

Кому

МАНЯКУ ВОЛДИМИРУ

АНТОВИЧУ.

Индекс предприятия связи и адрес отправителя

317460

с. Злинка,

Маловисківського району,

Кіровоградської обл.

СТЕПАНЕНКО М. П.

252054

Пишите индекс предприятия связи места назначения

СПОГАДАМИ ПРО ГОЛОД 33-ГО ДІЛИТЬСЯ

МАРІЯ ПЕТРІВНА СТЕПАНЕНКО

/с. Злинка, Маловисківського р-ну, Кіровоградської області.

В голодовку тридцять третього мені було 13 років. Тоді сім'я наша складалася з п'яти чоловік: батько, мати, сестра Ганна, брат Іван Ія. Старші сестри вже мали свої сім'ї, жили окремо. Батька нашого вважали середняком.

Коли почали організовувати в селі колгоспи, батькове середняцьке господарство було порабоване доценту, виметено до зернини. Сам батько, не витримавши погоез і жорстокості місцевої влади, відмовився вступати в колгосп і щоб уникнути висилки, якою йому погрожували, втік з села разом з Ганною і Іваном. Надіявся, що влада не зачепить матері з малою дочкою, але зачепила, не залишила матір без "уваги". Вдерлися на подвір'я активісти, розметали хліб та інші надвірні будови і пригрозили матері: "Якщо в найближчій строці не здаш стільки-то пудів пшениці, стільки-то кг м'яса, то допру тобі не минути. Але здавати вже було нічого, самими не було чого їсти. За невиконання податку восени 32-го року маму заарештували і я залишилася сама в порожній і холодній хаті. Щодня бігала я в центр села до тюрми напроздягненою, бо активісти забрали навіть мій одяг. Годинами простояла я біля тюрми в надії побачити маму, іноді мамі вдавалося умовити тюремне начальство і мене пропускали до ма". І мама довго обливадала мене гарячими сльозами, зігрівала мене теплом свого тіла. Наплакавшись досхочу, просила маму, щоб вона взяла мене з собою в тюрму. Як же плакала я, коли одного дня вже не застала маму в тюрмі. Вирок суду був нечувано жорсткий—25 років тюрми! Спочатку мама писала мені з Томська, а потім листи до нас не доходили, бо пом'нялась область і район. Мама думала, що ми вже всі померли і, звільнившись через чотири роки по Касаційному листу, дідому не поверталася. А коли один лист якимсь чудом потрапив до мене, радості мій не було меж. Як я пережила ту страшну голодну і холодну зиму, як залишилася живою й досі дивуюся. Найстарша моя сестра жила всього через кілька хат від батькової, але про мене й не згадувала. Вона пила молоко, ая жувала жито, яке знайшла під полевою на горіщі, сидючи на холодній, нічим не застеленій печі. Так дотягла до весни, авесною разом з дорослими почала ходити в поле,

де на обід варили якусь баланду. Та їсти ту баланду не давала мені маляріяка тоді скесола багатьох. Часто саме в обід у мене починалась лихоманка. Я поверталася додому змучена до краю і го лодом і малярією. Навряд чи вижила б я тоді, якби не повернулися додому додому Іван з Ганною, яких теж мучила маляріяка. Над усе я боялася, щоб мене під час приступу не зіпхнули в яму, вириту біля котла і доверху наповнену дощовою водою. Туди кидали трупи померлих на полі людей. Люди падали немов косою скошені, а ми якось вижили. Іван, торхи оклигавши, вступив у колгосп і завжди був поруч зі мною, ділився зі мною останнім ковтком молока, нікому не дозволяв мене кривди, бо маляріяка меканувала і мучила ще потім років з десять. Не обминуло це лихо й батька. В Петрівку повернувся він додому, змучений голодом і малярією. Повернувся, щоб дома померти. Коли батько помер, брат відірвав від хати шалівку, зробив труну. Не встигли опустити труну в яму, вириту по вході на сільське кладовище, як зверху на неї з підводи посипалися мертві й напівживі трупи. Страшне те було видовище. Удяцька Дем'яна померло шестере дітей, помер і він, а дружина якось вижила. Були в селі й випадки людеїства. Так у 13 років я стала очевидцем великої трагедії, головним винуватцем якої був Сталін. Усім серцем схвалюю думку авторів листа Липового В.М. з міста Рокитного на Київщині про створення в Києві пам'ятника жертвам голоду: СМЕРТЬ з обличчям Сталіна. Так, саме таким має бути цей пам'ятник. СМЕРТЬ косить людей. Чим же завинили перед нами ці невинні жертви, чиїх могилах немає ні хрестів, ні пам'ятників?

Розповідь записала дочка Оксана.